YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar · OPEN ACCESS · ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY · OpenAIRE · ROAD · НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА eLIBRARY.RU · Academic Resource Index ResearchBib · ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE · CYBERLENINKA · BASE · INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL · Crossref

2025-YIL APREL.

NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2025

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 683 sahifa.
E’lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Tahrir hay’ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O‘z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig‘i o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o‘g‘li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ 12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич

YaShIL TEXNOLOGIYaLAR VA RAQAMLAShTIRISh TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYaSI 19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich

РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ 26
Гулямов Саидахрор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акромович, Очилов Акрам Одилович

BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI 33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov

ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ 38
Татьяна Юрьевна Анопченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов

TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY 49
Nikonorov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich

"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI 53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ 59
Зокирова Нодира Каландаровна

KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI 64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov

EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH 73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li

INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 81
Raxmatulla Ergashev

KARTOSHKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI 86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich

YASHIL IQTISODIYOT – INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI 90
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 93
Сайёра Насимовна Хамраева

SABZAVOT (ShIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVChAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich

ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI 101
Ivatov Irisbek

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi

GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH 110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

OLIY TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI 113
Musayev Bekjon Shukurillayevich

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI 116
Turdibekov Xasan Ibragimovich

ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ 120
Орипов Ильхом Абдуллаевич

Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан 128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович

YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA 133
G.Erkayeva

Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni 138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ 141
Фазлитдин Бахадирович Аминов

RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH 145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov

Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar 150
Abipova Gulmira Salavatdinovna

CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI 153
Xusainov Oybek Jabborovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI 156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi

CHORVACHILIK KLASTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR 161
Xusainov Oybek Jabborovich

HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALOHIYATINI BAHOLASH 165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева

Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar 174
Djurayev Olimjon Narkulovich

USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS 178
Ochilova Nargiza Akramovna

SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI 181
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI 184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li

TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH 189
Qosimov Jahongir

РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ 192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович

O‘ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KADRLAR MALAKASINI OSHIRISHDA DUAL TA’LIMDAN FOYDALANISHNI BOSHQARISH 196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo‘tabarxon Abdumalik qizi

MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 201
Nasiba Ergasheva

KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOYILLARI 207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O‘ktamovna

ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ 211
Номазов Бахром Бобомурадович

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 215
Алимова Азиза Шерзотовна

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT 219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi

O‘ZBEKISTONNING “YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI”NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI 224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ 227
Алимова Муниса Юлчиевна

РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ 232
Расулов Нозимжон Набиджонович

AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O‘SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA) 236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO‘LGAN ORTIQCHA TO‘LOVLARINI BOJXONA TO‘LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich

UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI 242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o‘g‘li

ORGANIK QISHLOQ XO‘JALIGIDA “IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV” TASHKIL ETISH ORQALI TA’MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH 248
Amirqulov Shuxrat Olimovich

MAMLAKATIMIZDA OLIY TA’LIM MUASSASALARINING MOLIYaVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANIShI UChUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI 254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich

TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR 258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich

BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG‘IMINI BAHOLASH METODIKASI 262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich

ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ 266
Хусаинов Равшан Рахимович

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ 272
Раимова Муборак Джураевна

“YASHIL IQTISODIYOT”NING ASOSIY XUSUSIYATLARI 276
Djumayev Asqar Xaydarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

RAQAMLI MARKETINGNING ISTE'MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA'SIRI 281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O'tkir

HUDUDNING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI 287
SH.A. Buriyev

SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO'RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH 291
Muxamedova Aziza Ravshanovna

YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O'ZGARISHINI YENGISHDAGI O'RNI VA GLOBAL HAMKORLIK 295
Usmonov Murodjon Xolmurod o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА 299
Абдулов Дамир Рустамович

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ISTIQBOLLARI 305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ 308
Туляганова Шахноза Самукджановна

O'TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O'G'IT ME'YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI 311
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ 315
Уралов Элшод, Вельм М.В.

DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN 320
Abdiev Alimardon

ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА 322
Мухаммадбобур Салимов

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR 326
Suyunov Jabbor Mahmudovich

"SALOHIYAT" TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOIY MOHIYATI 331
Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li

DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI 334
Salimov Muhammadbobur Qodir o'g'li

O'QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 337
Tilakov Sherzod

TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI 340
Sattarov Umirzoq, Ro'ziev Zafar Ikromovich

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI 343
Xazratov Sarvar Ibragimovich

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 348
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, O'rinov Diyorbek Xolmo'min o'g'li

QASHQADARYO VILOYATI O'QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 353
Tilakov Sherzod Akbarovich

SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQARISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YO'NALISHLARI 357
Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi

OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: O'ZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA 360
Ibragimov Sardorbek Xusanovich

Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана 365
Рахмонова Дурдона Хасан кизи

Korxona moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili 370
M.O. Musurmonova

DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 377
Kadirov Lutfulla Khalimovich

PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION 381
Sharopov Temirmalik Rustam o'g'li

"YASHIL" IQTISODIYOT TAMOYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH 385
U.Shukurov

FOREIGN EXPERIENCES IN ATTRACTING INVESTMENTS IN SERVICE INDUSTRIES 390
Hazratkulov Shahboz Boboqul ogli

YASHIL IQTISODIYOTDA TA'LIMNING ROLI 394
Babayeva Lola Ibragimovna

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR 398
Xudoyorov Azizbek Avaz o'g'li

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIJ TAJRIBASI 404
Safarov Sh. S.

IJTIMOIY MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI 408
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Davronova Farangiz

«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ФИНАНСОВЫЙ КОНТРОЛЬ: КАЗНАЧЕЙСКИЙ КОНТРОЛЬ В БЮДЖЕТНОМ ПРОЦЕССЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ» 415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов

YANGI O'ZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING ASOSIY JIHATLARI 421
Urozova Shaxlo Hasan qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li

OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI 427
Safarov Shoxrux Sattor o'g'li

PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN 431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi

QISHLOQ XO'JALIGIDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI TO'G'RI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI 434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna

QASHQADARYO VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI VA ISTIQBOLLARI 441
Berdimurodova Farzona Bahodir qizi, Sh. Xolliyev

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES VA IQTISODIYOTDAGI ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI 446
Davronova Farangiz Ilhom qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA PUL VA BANK TIZIMLARINI TASHKIL ETISHNING ISTIQBOLLARI HAMDA AHAMIYATI 452
Axtamova Ozoda Ulug'bek qizi, Cho'liyeva Gulsanam Yulchi qizi, G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI: TARKIBIY O'ZGARISHLARNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI 460
N. Qo'ziboyeva

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI TARKIBIY O'ZGARISHLAR ORQALI RIVOJLANTIRISHNING ZARURATI 466
Vayskulov Ramazon Alisher o'g'li

QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZM KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY INTEGRATSIYA 470
Xushvaqtov Ramziddin

ILMIY SALOHIYAT VA OLIY TA'LIM SIFATINING UZVIY BOG'LIQLIGI: TAHLIL VA TAVSIYALAR 476
Muratov A'zam Alisher o'g'li, Ochilov Akram Odilovich

YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: GREEN CREDIT 480
Eshtemirova Ma'rifat Akram qizi, Kabilova Shaxnoza Jurayevna

DEHQON XO'JALIGI MAHSULOTLARI NARXLARINING DINAMIKASI VA BOZOR MUVOZANATI MODELLARINI QO'RISH. 483
Ergashov Yashnarbek Istamovich

The Role of Renewable Energy in the Green Economy 488
Khudoyberdiyeva Olima, Yakhshikulova Mokhinur

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish: asosiy muammolar va imkoniyatlar 494
Jumanazarov Asilbek Utkirbek o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

SANOAT KORXONALARINING RAQOBAT USTUNLIGI ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASH OMILLARI 498
Ro'ziqulov Jamshid Ulug'bek o'g'li

O'ZBEKISTONDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH SIYOSATINING ZAMONAVIY TRENDLARI HAMDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI 504
Shodiyev Jahongir

YASHIL IQTISODIYOT: O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 509
Babayeva Lola Ibragimovna,Sh. S. Sa'dullayev

QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA MAHSULOTLAR INTENSIV RIVOJLANISHINI TA'MINLASH JARAYONLARI 512
Saburov Jumanazar Salievich

SUG'URTA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI VA MEXANIZMLARI 516
E.Sobirov

"YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ORQALI TABIIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA IQTISODIY FAOLIYATNING ATROF-MUHITGA SALBIY TA'SIRINI KAMAYTIRISH 520
Xo'janova Gulshoda Otamurodovna

QISHLOQ JOYLARDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI 526
Dilafruz Taylakova

KORXONALARDA EKOLOGIK INVESTITSION LOYIHALARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI TAHLILI 532
Ulashov Aliboy Rashid o'g'li

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BANK VA MOLIYAVIY TIZIMLAR UCHUN YANGI IMKONIYATLAR TAHLILI HAMDA KELGUSIDAGI ISTIQBOLLARI 538
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Alarov Asilbek Oybek o'g'li

SANOAT KORXONALARINING EKOLOGIK BARQARORLIGI VA EKOLOGIK IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH MASALALARI 545
O'rinov Diyor, Xolliyev Sh.B.

YASHIL IQTISODOYOT VA UNDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR.......549
Ermuminov Elbek Erkin o'gli, Yaxshiqulova Moxinur Toxir qizi

XIZMATLAR SOHASIDA KADRLARNING TUTGAN O'RNI.......553
Turayeva Nargiza Rustamovna

IQTISODIYOTDA TARKIBIY O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.......557
G.P.Erkayeva, N.H.Qo'ziboyeva

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING AHAMIYATI VA O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI.......560
Samadova Jasmina Sherali qizi, Sh. Xolliyev

"YASHIL" ENERGETIKA VA "YASHIL" IQTISODIYOT.......564
Qarshiyeva Dilsora Ismoil qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li

MAMLAKAT BUDJETINING SHAKLLANISHI VA DAROMADLAR TAQSIMOTINING IQTISODIYOTDAGI ROLI.......569
Ashirqulova Sevinch Sarvar qizi, Sh. Xolliyev

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.......574
Urozova Shahlo Hasan qizi, Rahmonova Tillaoy Malik qizi

"YASHIL" IQTISODIYOT INNOVATSION RIVOJLANISHINING KO'RSATGICHLARI.......579
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION FAOLIYATNI TARTIBGA SOLISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.......583
Mirzayev Qulmamat DJonuzoqovich, Mirzayev Azzamjon Jonuzokovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA IQTISODIY RESURSLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.......588
Mirzayev Qulmamat Djonuzoqovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

СТРАТЕГИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНА: РОЛЬ ИННОВАЦИЙ И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В ЭПОХУ НООНОМИКИ.......593
Чекулаева Кристина

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОБЕСПЕЧЕНИЮ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ПРИ ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ.......599
Чекулаева Кристина

YASHIL IQTISODIYOT – MAMLAKAT TARAQQIYOTINING ASOSIY OMILI.......605
Oybek Hamdamov, Qosimov Jahongir

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALI SIFATINI OSHIRISHDA TA'LIMNING AHAMIYATI.......608
M.Ostanova, Ro'ziyev Ramshid

MODERN LEGAL BASIS FOR THE EFFICIENT USE OF FINANCIAL RESOURCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN OUR COUNTRY.......613
Ismoilova Gulrux, Khayriddinov Shukhrat Botirovich

YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA TABIIY - IQTISODIY MANBAALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMI.......617
Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li, Mavlonova Surayyo Xasan qizi

YANGI O'ZBEKISTONDA SOHALARNI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI.......621
Gulrux Arslon qizi Ismoilova, Shuxrat Xayriddinov Botirovich

Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini bozorga yetkazishda transport xarajatlarini optimallashtirish yo'llari.......625
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi

Ziyorat turizmi obyektlaridan foydalanishda "Halol" standartlar bo'yicha baholash.......629
Zaripov Toxirjon Yusufboy o'g'li

O'zbekiston sug'urta bozori infratuzilmasini takomillashtirish.......633
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich

Barqaror iqtisodiy o'sishni taminlashda davlat budjetining ahamiyatini oshirish yo'llari.......637
Sheraliyev Nurbek Jumanazarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

TIJORAT BANKLARIDA KREDITLASH JARAYONI VA KREDITLASH AMALIYOTI TAHLILI 640
Sultonova Sevara Faxriddinovna

O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MISOLIDA MILLIY MOLIYA BOZORINING SHAKLLANISHI VA BARQAROR RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 643
Samadov Temur Oybek o'g'li

AN'ANAVIY KURASH VA DYUZDO: TEXNIK VA FALSAFIY JIHATDAN TAQQOSLAMA TAHLIL 647
Tangriyev Abdullo Tovashovich

DIGITAL SECURITY AND CYBER THREAT FACTORS IN THE TOURISM INDUSTRY 650
Olimov Davron Olimovich

JAHON SAVDO TASHKILOTI SIYOSATINING RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR IQTISODIYOTIGA TA'SIRI 653
Jalolov Umidjon Xudoyberdi o'g'li, Yegamberdiyev Shuxrat Satimbayevich

РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В КОНТЕКСТЕ УКРЕПЛЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УЗБЕКИСТАНА 657
Турсунбоева Нилуфар Отабековна

QISHLOQ XO'JALIGIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI 659
Faxriddinov Bahriddin

AGROLOGISTIKA TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHNING AGROEKSPORT SAMARADORLIGIGA TA'SIRI 663
Faxriddinov Bahriddin

MINTAQAVIY IQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISHDA INSON KAPITALI VA IJTIMOIY SALOHIYATNING O'RNI 667
Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li

XORIJIY INVESTITSIYALARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI 670
Srajidinova Nodira Shavkatovna

STRESS-TESTLASH AMALIYOTI VA UNING TIJORAT BANKLARI BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASHDAGI ROLI 675
Abdusalamov Olimjon Eshmirzayevich

MAMLAKATIMIZDATURIZM SOHASIGA INVESTITSIYALAR KIRITILISH HOLATI VA SOHADAGI O'ZGARISH TENDENSIYALARI 679
Salomov Farrux Komil o'g'li, Hasanova Parvina

MAMLAKATIMIZDATURIZM SOHASIGA INVESTITSIYALAR KIRITILISH HOLATI VA SOHADAGI O'ZGARISH TENDENSIYALARI

Salomov Farrux Komil o'g'li
Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot fakulteti
Turizm va marketing kafedrasi o'qituvchisi
e-mail: fsalomov0609@gmail.com
ORCID: 0009-0003-0506-1355

Hasanova Parvina
Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot fakulteti
2-bosqich turizm va mehmondo'stlik yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada turizm sohasida investitsiyalarning ahamiyati, investitsion faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari hamda soha rivojlanishining izchilligi yoritilgan. Turizmda investitsion faoliyatni tashkil etishning tashkiliy jihatlari chuqur tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: turizm, investitsiya, investitsion faoliyat, investitsiya siyosati, investitsion faoliyat tamoyillari.

Abstract: This article highlights the importance of investments and the specific features of investment activity in the tourism sector, as well as the consistency of the industry's development. The organizational aspects of implementing investment activities in tourism are examined in detail.

Key words: tourism, investment, investment activity, investment policy, principles of investment activity.

Аннотация: В данной статье раскрываются значимость инвестиций и специфические особенности инвестиционной деятельности в сфере туризма, а также последовательность развития отрасли. Изучены организационные аспекты осуществления инвестиционной деятельности в туристическом секторе.

Ключевые слова: туризм, инвестиции, инвестиционная деятельность, инвестиционная политика, принципы инвестиционной деятельности.

KIRISH

Iqtisodiyotni transformatsiyalashning ahamiyati tobora ortib borayotgani milliy iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri hisoblangan turizmni rivojlantirishni obyektiv zaruriyatga aylantirmoqda.

Zero, turizm jahondagi eng ko'p foyda keltiruvchi biznes turlaridan biri bo'lib, u bozor iqtisodiyotining ajralmas qismi va dunyoning ko'pgina mamlakatlarida shiddat bilan rivojlanib borayotgan strategik tarmoqqa aylanishga ulgurdi.

Turizm nafaqat rivojlangan, balki rivojlanayotgan, hattoki nisbatan past rivojlanish darajasidagi mamlakat va hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining katalizatori hisoblanadi. Turizm sohasida yaratilgan bitta yangi ish o'rni sanoat tarmog'iga nisbatan 20 barobarga arzon tushadi, shuningdek, biror-bir mamlakatga tashrif buyuruvchi har 30 nafar sayyoh bevosita bitta yoki bilvosita ikkita yangi ish o'rinlarini barpo etish imkonini yaratadi.

Butunjahon turistik tashkiloti (UNWTO) bosh kotibi Zurab Pololikashvili ta'kidlashicha: "Dunyo bo'ylab, har qanday rivojlanish darajasidagi mamlakatlarda millionlab ish o'rinlari va korxonalar kuchli hamda rivojlangan turizm sohasiga bog'liqdir. Turizm, shuningdek, tabiiy va madaniy merosni himoya qilishda harakatlantiruvchi kuch bo'lib, ularni kelajak avlodlar bahramand bo'lishlari uchun saqlab qolmoqda."

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Bugungi zamonaviy sharoitlarda ma'lum bir sohani rivojlantirishda investitsiyalar va investitsion faoliyat o'ziga xos muhim ahamiyat kasb etib bormoqda. Xalqaro iqtisodiyotning globallashuv jarayonlari va rivojlanish

tendensiyalari tahlili investitsiya faoliyati va uni diversifikatsiyalash, qulay investitsiya muhitini yaratish ma’lum bir tarmoqqa turtki beruvchi muhim omil ekanligini isbotlamoqda. Shunga asoslanib, turizm sohasi taraqqiyotini ta’minlashda investitsion faoliyatni rivojlantirish hamda uning mexanizmlarini takomillashtirish maqsadga muvofiqdir.

Turizmda investitsion faoliyat va uning amal qilish xususiyatlarini tadqiq etishdan avval investitsiya faoliyatining mazmun-mohiyati va o‘ziga xos jihatlarini yoritish zarur. Xususan, ko‘plab xorijiy va mahalliy nashrlarda investitsiyalar hamda investitsion faoliyat masalalarining ayrim jihatlari yoritilgan.

Jumladan, Fatxutdinovning fikricha, “investitsiyalar – bu kapitalni saqlash va oshirish maqsadidagi pullik qo‘yilmalardir.” Shuningdek, investitsiya faoliyatini amalga oshirishning tashkiliy mexanizmining amal qilish xususiyati iqtisodiyotdagi tarkibiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish, korxonalarning investitsion faoliyatini jonlantirish, xorijiy investitsiyalarni, avvalo, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarni keng jalb etish va ulardan samarali foydalanish, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik qayta jihozlash orqali yangi ish o‘rinlarini yaratishga xizmat qiladi.

Chubarinning ta’kidlashicha, “investitsiya faoliyati — investitsiya jarayoni ishtirokchilarining kapitalni to‘plash, o‘zgartirish, joylashtirish, qo‘yish va ulardan foydalanish bilan bog‘liq holda yuzaga keladigan, iqtisodiy tizimda maksimal ijobiy iqtisodiy va ijtimoiy natija olishga qaratilgan munosabatlar yig‘indisidir.” [6]

Turizmda investitsion faoliyat va uning tashkiliy-iqtisodiy masalalari ham ko‘plab olimlarning ilmiy tadqiqotlarida o‘z aksini topgan bo‘lib, ularning aksariyati bir-birini to‘ldiradi.

Valinurovaning ta’kidlashicha, “turizm sohasidagi investitsion faoliyat — investitsiya sifatida kiritilgan mablag‘lardan daromad olish uchun ma’lum bir mamlakat ichida va tashqarisida turizm sanoatiga uzoq muddatli kapital qo‘yilmalar ko‘rinishida moliyaviy resurslardan foydalanish jarayonidir.” [2]

Vyakin esa “turizm sohasidagi investitsiyalar — kapital hisobidan turli sayyohlik xizmatlarini ko‘rsatishga qodir bo‘lgan turistik obyektlarni yaratish, modernizatsiya qilish yoki rekonstruksiya qilish jarayonidir,” deya ta’rif beradi.

Mamlakatimizda ham turizm sohasida investitsion faoliyatning amalga oshirilish mexanizmlari va tashkiliy-iqtisodiy masalalari atroflicha tadqiq etilgan. Xususan, Allanarzarov turizmda investitsion faoliyatni quyidagicha izohlaydi: “Turizmda investitsion faoliyat — bu investitsiya jarayoni ishtirokchilarining kapitalni jamg‘arish, o‘zgartirish, joylashtirish bilan bog‘liq holda yuzaga keladigan munosabatlari bo‘lib, turizm sohasida makro va mikro darajada maksimal ijobiy iqtisodiy va ijtimoiy natija olishga qaratilgan kapitaldan foydalanish jarayonidir.” [6]

Bizningcha, turizmda investitsion faoliyat — bu sohaning rivojini ta’minlashga xizmat qiladigan, ya’ni turistik faoliyatni amalga oshirish va uni rag‘batlantirish uchun yo‘naltiriladigan mablag‘larni boshqarish munosabatlari yig‘indisidir. Ushbu munosabatlarda turistik faoliyatni tizimli qo‘llab-quvvatlashga asoslangan huquqiy, tashkiliy, iqtisodiy hamda moliyaviy uslublar majmuasi tartibga solinadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda turizm sohasida investitsion faoliyatning mazmuni, shakllanish mexanizmlari va uning iqtisodiy samaradorligiga ta’sir etuvchi omillarni chuqur o‘rganish maqsadida kompleks ilmiy yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot metodologiyasi quyidagi ilmiy-uslubiy asoslarga tayangan:

- nazariy tahlil usullari;
- empirik tahlil usullari;
- normativ-huquqiy tahlil;
- kompleks yondashuv.

TAHLIL VA NATIJALAR

Investitsiyalarni jalb qilish hajmining oshishi hamda investitsion faoliyatning rivojlanib borishi ta’sirida makroiqtisodiy muhitdagi iqtisodiy jarayonlarning murakkablashuvi, noaniq bozor sharoitida yuzaga keladigan salbiy tendensiyalarni bartaraf etishga yordam beradigan tarmoq investitsion loyihalarini rag‘batlantirishning moslashuvchan dastaklari va mexanizmlarini shakllantirish zaruratini keltirib chiqarmoqda. Zero, bozor munosabatlarining tobora chuqurlashuvi natijasida investitsiya faoliyatini rag‘batlantirish mexanizmidan foydalanish tarmoq korxonalari uchun iqtisodiy faoliyat samaradorligini ta’minlashning muhim sharti bo‘lib xizmat qiladi.

Jahon tajribasi shuni ko‘rsatadiki, qaysi davlat faol investitsiya siyosatini yuritgan bo‘lsa, o‘z iqtisodiyotining barqaror o‘sishiga erishgan. Shu sababli O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning “Investitsiya bilan birga turli soha va tarmoqlarga, hududlarga yangi texnologiyalar, ilg‘or tajribalar, yuqori malakali mutaxassislar kirib keladi, tadbirkorlik jadal rivojlanadi” degan fikri bejiz emas [1].

2017–2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasida makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, yuqori iqtisodiy o‘sish sur’atlarini saqlab qolish, investitsiya muhitini yaxshilash orqali mamlakat iqtisodiyoti tarmoqlari va hududlariga xorijiy investitsiyalarni faol jalb etish, turizmni iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biriga aylantirish dolzarb vazifa sifatida belgilangan.

Umuman olganda, iqtisodiyotda investitsion faoliyatning boshqaruv obyekti sifatida moliyaviy–iqtisodiy, ijtimoiy va institutsional manbalardan kompleks foydalanish imkoniyatining mavjudligi uni iqtisodiyotning barcha tarmoqlari va sohalarida rivojlantirish salohiyatining yaqqol namoyon bo‘lishiga xizmat qiladi.

Haqiqatan ham, bugungi kunda turizm sohasidagi davlat siyosatining ustuvor vazifalari — ichki va kirish turizmini rivojlantirish uchun sharoit yaratish, doimiy turistik oqimlarni shakllantirish, turizm infratuzilmasini rivojlantirish, yuqori darajada qoplanadigan investitsiya loyihalarini ishlab chiqish hamda investitsion faoliyat mexanizmlarini takomillashtirishdan iborat.

Bugungi kunda turizm sohasiga investitsiya kiritishning quyidagi asosiy usullari mavjud:

1. Fuqarolar va nodavlat institutlar tomonidan kiritiladigan investitsiyalar;
2. Davlat budjeti mablag‘lari hisobidan amalga oshiriladigan davlat investitsiyalari;
3. Xorijiy investorlar tomonidan turistik biznesga yo‘naltiriladigan investitsiyalar;
4. Birgalikda moliyalashtirish mexanizmlari;
5. Investitsion fondlar va kompaniyalar orqali (moliyaviy vositachilar orqali) investitsiya kiritish.

Turizmda investitsion faoliyatning tashkiliy jihatlarida investitsiyalarni tasniflash hamda investitsiya faoliyatini amalga oshirish tamoyillari alohida ahamiyat kasb etadi. Turistik faoliyatda investitsiyalar quyidagi mezonlarga ko‘ra tasniflanadi:

1. Investitsiyalarni amalga oshirish sohasi

- Moliyaviy investitsiyalar — qimmatli qog‘ozlarga qo‘yilmalar;
- Real investitsiyalar — ishlab chiqarish vositalari va iste’mol tovarlariga kapital qo‘yilmalar.

2. Investitsiyalarni amalga oshirish muddati;

- Uzoq muddatli investitsiyalar — 10 yil va undan ortiq;
- O‘rta muddatli investitsiyalar — 5 yildan 10 yilgacha;
- Qisqa muddatli investitsiyalar — 1 yilgacha yoki undan kam.

3. Investitsiya turlari

- To‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar — investor tomonidan aktivlar bo‘yicha talablarni sotib olish orqali investitsiya kiritish;
- Bilvosita investitsiyalar — portfel investitsiyalari;
- Intellektual investitsiyalar — nou-xau, patentlar, litsenziyalar xaridi.

4. Investitsiyalardan foydalanish sohasi

Investitsiyalar turizm korxonasini tashkil etish, uning aktivlarini yaratish, mavjud obyektlarni modernizatsiya qilish va rekonstruksiya qilish, uskunalarni almashtirish, talab va taklifning kengayishi bilan bog‘liq qo‘shimcha investitsiyalarni qamrab oladi.

5. Investitsiyalar hajmi

Hozirgi vaqtda kichik, o‘rta va katta investitsiyalar guruhlari mavjud. Qoida tariqasida, turizm sohasiga investitsiyalar hajmi muayyan mahsulotni ishlab chiqarish jarayoni yoki har qanday xizmatlarni ko‘rsatish miqyosiga qarab shakllanadi.

Turizm sohasida investitsiya faoliyatining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini shakllantirish va uning samaradorligi ko‘p jihatdan ikki muhim omilga asoslanadi:

- alohida investitsiya obyektlarining (yo‘nalishlarining) investitsiya jozibadorligi (turizmning asosiy yo‘nalishlari, ko‘rgazma obyektlari, turistik marshrutlar va boshqalar);
- investitsiya ustuvorliklari.

Chunki investitsion jozibadorlik — sohaga yoki tarmoqqa sarmoyaning kirib kelishini belgilovchi investitsiya faolligi bilan aniqlanadigan obyektiv iqtisodiy, ijtimoiy va tabiiy belgilar, vositalar, imkoniyatlar va cheklovlar yig‘indisidir. Zero, investitsion muhit jozibadorligi sohaga investitsiyalarni jalb etishga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Turizm sohasidagi investitsion faoliyat ko‘pincha tarmoqlararo va mintaqalararo xususiyatga ega. Chunki ko‘plab investitsiya obyektlarining faoliyati milliy iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari — oziq-ovqat sektori, bank tizimi, chakana savdo va boshqa xizmatlar bilan uzviy integratsiyada ishlaydi.

Bunda esa turizm infratuzilmasining qanchalik darajada shakllanganligi va rivojlanganligi muhim hisoblanadi.

Turizm sohasida investitsion faoliyatning amalga oshish tamoyillari mazkur soha ishini belgilovchi usullarni o‘zida qamrab olib, obyektiv ahamiyatga ega bo‘ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Keyingi yillarda iqtisodiy jarayonlarning globallashuvi turizm sohasining rivojlanishiga sezilarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Jahonda iqtisodiy taraqqiyotning yuksalishi aholining turli maqsadlarda bir mamlakatdan boshqasiga qatnash hajmining ortishiga olib kelmoqda. Bu esa turizmni milliy iqtisodiyotning eng istiqbolli tarmoqlaridan biriga aylantirmoqda.

Turizm sohasiga investitsiyalarning sezilarli darajada oshib borayotgan sharoitida ularni samarali taqsimlash va ulardan oqilona foydalanish, shuningdek investitsiya faoliyatini tashkil etish mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb vazifaga aylanmoqda. Investitsion faoliyatni rivojlantirish jarayonida mavjud resurslardan optimal foydalanish, investitsiyalar samaradorligini oshirish va investitsion oqimlarni tartibga solish muhim ahamiyat kasb etadi.

Turizm sohasida investitsion faoliyatni rivojlantirish, faol investitsiyalarni jalb etishning zamonaviy mexanizmlarini ishlab chiqish va takomillashtirish, avvalo, turizm infratuzilmasining sifatli rivojlanishini taqozo etadi. Chunki samarali infratuzilma turizm xizmatlarining raqobatbardoshligini oshiradi, yangi ish o'rinlarining yaratilishiga xizmat qiladi va hududlarning iqtisodiy faolligini kuchaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, turizmda investitsion faoliyatni rivojlantirish orqali sohaga yanada kuchli iqtisodiy impuls berish, uni milliy iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biriga aylantirishga erishish mumkin. Buning uchun quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

Tavsiya va takliflar:

1. Turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish – mehmonxonalar, transport, axborot-markazlar va servis obyektlarini xalqaro standartlar asosida rivojlantirish.
2. Xorijiy investitsiyalar uchun imtiyozli shart-sharoitlar yaratish – soliq rag'batlari, vizasiz rejimlar, investorlar uchun "yashil yo'lak" tizimini kengaytirish.
3. Investitsion loyihalar bo'yicha hududiy ixtisoslashuvni kuchaytirish – tabiiy, tarixiy va rekreatsion salohiyatga ega hududlarda maxsus turizm zonalarini tashkil etish.
4. Jamoa asosidagi turizm va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash – mehmon uylari, oilaviy turizm xizmatlari va mahalliy mahsulotlarni rivojlantirish uchun grant va kreditlar berish.
5. Yirik brendlarni jalb qilish va xalqaro hamkorlikni kengaytirish – xalqaro mehmonxona zanjirlari, aviakompaniyalar va investorlar bilan klaster hamkorligini yo'lga qo'yish.
6. Raqamli turizm xizmatlarini kengaytirish – onlayn bron tizimlari, elektron gidlar, AR/VR texnologiyalar asosida interaktiv mahsulotlar yaratish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Murojaatnoma (2018). O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomasi. 2018-yil 28-dekabr.
2. Valinurova L.S. (2015). Sanoatlarda investitsiya faoliyatini tashkil etish: monografiya. Moskva: Paleotip, 80 b.
3. Vyakina I.V., Aleksandrov G.A., Skvortsova G.G. (2012). "Mintaqaning investitsiya muhiti: tizimning mohiyati va tarkibiy qismlari." Rossiya tadbirkorligi, 13-jild, №16, B. 98–103.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori (2019). "О мерах по созданию благоприятных условий для дальнейшего развития деятельности гостиничных хозяйств." 2019-yil 27-may, №433. URL: https://lex.uz/docs/4360376
5. Baltaбаев M.R., Tuxliyev I.S., Safarov B.Sh., Abduhamidov S.A. (2018). Turizm: nazariya va amaliyot (Turizm: teoriya i praktika). Toshkent: Fan va texnologiya, 400 b.
6. F.K. Salomov. "Использование иностранных туристических кластеров в развитии туризма в Узбекистане."

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz